

S655
(5)*

K 34/83.
Books!
P1-33 - 90*

TEACHER. EZEKIEL RAMPOLA.
BOLOMON MASABA
TRIBAL SCHOOL
Private Bag.
PIETERSBURG.

S.655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p1-33
-90*

655

K34/83

2

Bašang a ba tšee sešu ke se Ha.

ke xalaxala le nna Phatla-e-swana.

Ra-na-thiba-difate.

ke thibaše ba Makxabeng ditsela.

Maxanašwa a šitwa xo sepela.

ke moxama-kxoma, musu,

Moji se je ke nhoš.

ke xama ke šie la Matsêpê,

Bo-Hlaka-se-lexong ? a Bahwaduba.

Sešetō saka.

Epenkite ke wele, ke wele mahlateng wa dikala

Noi ya re tsaxa o robexile ke makxwa wa

dikaforo xe robexa, ke bethile leisimane

molomo base a sitwa ke xo xaxa peipi.

E mapala morena a patšeng Sekumane xa

namela le makxwana a tšwaxo bela-bela

ke nna Mahelo huta mathaxi thama ntepe-lepe

thamo yaka e kōnwa ke basepdi e kōnwa

ke bašimanyana ba xo diša dipudi.

S. 655 (2)*

Book 1.

K34/83

E Rampola

p 1-33
-90*

655

3

K34/83

E kalabé kxe ka xare xa sekara mpompala
na lešoka ke ya nkxa. Ba ma yaxela lo
hlapetše letamo. E sekiba-kiba matlaleng
tšea patla o kiba kibe le tupa la mašale.

~~Ngwananyana wa xo kwafa xa ili.~~

A re xe mmaxe a e ya mašemong
a šee le rula a le lokele ka mohlaxa
ding. A re kea twala. Xe mmaxe a ile
mašemong. A sale a sila a apayela noxa.
Noxa e wo a re ke moxatsaxe a hlabé
di kxoxo a rwale dija a ye sehlašaneng
a fihle a e bitsi a re e wena tana
khwa-khwa sepa tinte-tinte ka pitsa ka
bea ka lapa tinte-tinte ka bea ka rengwa
ke hloxa tinte-tinte. Noxa e wo e He e
je maxobé ngwananyana a be ele mioraxo
xae a fihle a tšee lerula a le lokele mohlaxa
xareng a robale. Xe mmaxe a baa mašemong
a re na mohlaxare o byang a re o sa
bolaya. Ka mehla leka mehla a no dija.

S.655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p1-33
-90*

655

K34/83

4

byalo a thsaba xo sala a sila xemmaxe a
ile masemang. Ka tsatsi le lengwe buti
wa xaxe a malalela a bona ngwananyana
a nthša lerula ka mohlaxeng. A sila a
hlaba kxoxo a bibe a apsa a rwala a ya
sehlašaneng a opele a biša noxa a re
E wena ra makhwa-khwa sepa tinte we
tinte ka bitsa ka bea ka lapa tinte
tinte ka bea ka rengwa ke hloxo
tinte-tinte. Xe maxe a bona masemang
buti wa ngwananyana a butša mmaxe a
ngwananyana o xa a lwale a tse nthšitsa
te rula pela mosexate a ya le nthša a
sile a hlabe kxoxo a apeye a ye sehla
šaneng a fihli a opele a bitsi noxa a re
E wena ka makhwa-khwa sepa tinte-tinte
ka bitsa ka bea ka lapa tinte-tinte
ka bea ka rengwa ke hloxo tinte-tinte
Xe buti wa ngwananyana le mmaxe ba
e ya ka xae. Buti wa ngwananyana
a fihla a re nthša lerula le wo ka mohlaxa

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

K34/83

5

reng ngwananyana a le nthā a re Hoša
mma lwaleng o šile a moHoša a šila xa
sasa bopapaxe ba re ka nako ye
ngwananyana a He a ye xo ye fa noxa
dija. Bopapaxe ba tšea dilépe ba ya
sehlašaneng ba fihla ba opela ba
E wena ka makhwa-khwa sepa
tinte-tinte ka betša ka bea ka lapa
tinte-tinte ka bea ka rengwa ke
hloxa tint-tinte noxa ye wa ya tla
ba e bolaya ba e kxetlepula ba ifšetš
ka sehlašaneng. Mosexare ngwananyana a
apea maxabe le dinama a iwala a ya
sehlašaneng a fihla a opela košananya
xa re. A kwa noxa e bolela ka xare
xa sehlašana e re bene ba mpolait
ba dikxatla ba dikxetlepula ba dikhopha
kxetld tše tharo ngwananyana a bo ela
xare a-lla

S. 655 (2)*

K34/83

E Rampola

Book 1.

p 1-33
-90*

655

6

S. 655. sereto saka K34/83

Ke nna phuku luma xale ya mathari.

mmaxe ma wele wa ka letwaba Matlolo

metsa ngwanaba Matula. Se raloka le banna

le Haleng ke thokana tsa xa xo batla sala

ba xo baledisa mapao xola basadi bangwe

ba ile masemong. Nkane le re kea didi

metsa xe ke le retela mabusa-busane

o swana le maléwa. Madi a Mets'e ka pitsana

S. 655 (2)*

K34/83

E Rampola

Book 1.

p 1-33
-90*

655 K34/83 7

Iwapeng la bo Matšumo Madimetsa. Ke nna phuku
tumaxale phoko yaka e išwa le nkane ke
dikekōlo. Phoko yaka e išwa ke dikekōlo ke
išwa ke Mabadi wa xa mmatana. Phoko yaka e
išwa ke dikekōlo ke boremela ba bo mmašibe
mothopeng. E išwa le nkane ke bo Mokxactša
a Mabyana. O re ketha Sepela. le wena xa
motho xa ke hlalle xa mmabatha xa ke hlalle
molomo ke re leya botša Sekhunō sa matexa
xa ke hlalle. Sehuna sa mathaxa Maxapa a
xapela molongwaneng. Maxapa a bo Masheshane
Madimetsa maxapa diKxomo tša banna. A
di xapela molongwaneng. Matholo metsa ka
molomo ke ya hlaba ka sešu sa tsela.
Mathwana a banna ba xa Ramapulane nna
ke ile ka botšwa ke Papa Sebitsi sabo
mabyana u re pudi tša xo di tšwele
mailiya Mokxahlo xa u e lebane o ka re
xe o loyana wa lebala nkane madia
Hetsa ka pitšana mo Iwapeng labo
Matšumo Madimetsa. Morwasebasa Mokoni wa

S. 655 (2)*

K34/83

E Rampola

Book 1.

p 1-33
-90*

655

K34/83

8

matla nkebe o re le lekela balai; o ba
le lekele kxole ba kxone xo raloka kwata
kwata mmotwaneng se raloka le banna le
Haleng bananyana ke di thakana tsa xa xo
ba sale ba xo baledisa mafa o xola badadi
bangwe ba ile masemong. Ba xa Mankxo a
manyane ba xa monna a nakedi ku wa o
wele a letsa nakana yabo Naketsana, ya re
o bolaya Naketsa monna wa xa nkxethse.
Se welela Mouta Rakodi le nkane ke mmaxe
wa xa letwaba. Ra kxatsetsa mabyana xo Hall
mathulana xa Hlou utlo ya mathari ke e
isa kae ke a loma mohloto wa raphala
ke a loma n na mohlanka wa xa Ramašala
wa phala. Le ntse le lekeletsa di lhangu
ana na mantledi le wana a bea batho
bokwala na. Boetsa nka botsa mmaxe
Mmasebe motuo peng na xe lere mmaxe
Mmetsa o ya didimetsa nkane le ile la
dumela ke le retela, ke a busa motha
o nthumutse nkane lere kea didimetsa

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

9

K34/83

le ile la dumela ke le retela. Ra
se šika o šikela modimolle o Hoxile
modimolle a reta.

Seveta.

Ngwana o ~~hanya~~ ka di sets dikuba le
maitše xa makaba ditšaxa. Kiditla
maloma ke rile xe batla hlaba mekxōši
ke rile batla hlaba mekxōrō. Mašiya
noke o Hilo emela xa setše lenong.
Le pelo e thata, Thaxa dia sexa dinonyaka
dire mmakxadi o letše a Ha. O ka
maulame mathula ke a thula noka Hletše
e Maletše bo Mathulamiša ke thula
ka nkwē, ke setlaela Mathuši a bo
Mabuši O šala batho ba ile mabitšong
Phuduwe a bo Mmaboya e phalala e
re nkebe ke ye ke yo phala
ke He ke tšiyē ke phala ya bo
hlale. Puduwa manyana. Puduwe manyana
nke be ke tšewe ke phala diphala ~~ba~~ xeng

ya
ya
di

S.655 (2)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

10

K34/83

Diema.

- (1) Tloxa Hoxa e ya raba nanyane se Hoxa
pele e tšewa ke pêkwa.
Ke xe motho a Kitimela xo dira sela
pele o Ha wela.
- (2) Ngwana monna molao o tšea Kxorong.
Ke xore bana ba tšeya molao xo
baxolo ba bôna.
- (3) Xo bolêla xa se xo lema.
Ke xore xokwa xa xo dulelwe.
- (4) Maradi radi mahlwana ngwetsi mona di
mosexo.
Ngwetsi xe e fihlile bo-xadi e tšea
molao wa mmalswale.
- (5) Sebetlwa se betlwa bathang mahlasedi
a thšela batho.
Ke o rata xo dira sela o se boife o se
dire pepeneneng.
- (6) Moxadibo mpoule esita le xare xa batho
o se nthêmê ka le xare.
O ka ntseba fêla o se nthsenyê pele xa
batho.

S. 655 (2)*

K34/83 E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

K34/83

- 7) Šapô la hloka thabela ke majana.
ke xore batho ba hlokaxa kxoši ba
šitwa xo axisšana.
- 8) Kxomo ya jema e lemile xa lemalla
e ya xana
Ithute xore xo dira botse setho xoba botse
xo Hoxa byaneng bya xaxo.
- 9) Maseka xa sekama apele a moraxo o
tšea tsela.
Xo ithuta xa se xo Kxona xo Kxona ke
xo boeletša.
- 10) Lentšu la kxoši le axelwa le šaka.
se se bolwe tsixo ke matho o moxala se
Swanetswe xo hlakomelwa.
- 11) Makhura a ngwana ke xo rongwa.
bothakxa bya ngwana ke xo rongwa.
- 12) Bošixo bollê Hou le dinaka.
ke xore tepsifsing xa xo sepelexe.
- 13) Moeletša serathana a re. ke moša senkeletše
Thuša ngwana le yena o Ha xo thuša bo
boxolong.

S.655 (2)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

K34/83

12

- (14) Serokolwana se se nyane se e koketša
ka monkxo.
Le xe motho e le o manyane o tsebe
xa ka modiro wa xaxwe.
- (15) @ seke wa bona xo akalala xa lexang
xo wa fase ke xa tana.
~~Dira modiro ka xo tsixeta, yo a e~~
~~Kxodisa xo kokebetšwa.~~
- (16) Le-xōtla le le masela mabe le welši
molamong xa setsetse.
Xe o sepela kudu o tlo wela kotsing
- (17) Bana bamanna ke marapo a chukudu
xa ba a pewe ka pitsa e tee.
@ ka se dire modiro e mentšhi ka
nako e tee.
- (18) Mafatō -fatō a kxwale ke a kamoswana.
Dira modiro ka tsoswaha
- (19) Pudi ya ja mabele e fetetša dingwe,
ke xoxe xe o ka senya selo o na le
ba bangwe xe motho a tswela o tlaxe
le e sentše ka moka xa lena.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampola

Book 1.

p 1-33
*

655

K34/83

13

- (20) Monthsepitšā bošixo ke mo leboxa xa sele
ke xore xe motho a xa eleditše tuba
eng o mo leboxe.
- (21) Se rute phaxa xo nanya thsethsema ka
xa yona.
ke xore o seke wa ruta ngwana
tše dimpē.
- (22) Moruswana mothšela lexora o bitša. O
mongwe.
Xe o fa' motho selō sa xaxo le yena
o tla xofa.
- (23) Khudu xa e lahle le xapi la yona.
ke xore motho xa nke a lahla mekwa
a ya xa xe.
- (24) Khudu e mekoka mebedi e pharoxa
noka.
o ka se dire dilo tšentsi ka nako e ke

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampola

Book 1.

p 1-33
-90*

655

K34/83

14

Bananyana ba ya ditheHweng.

ka tsatsi le lengwe bananyana ba re ra
xo ya ditheHweng. Xo Hoxa ka setaseng xo
fihla ka maruteng. Ba napa ba tšea di
kothelo ba sepela ba be ba ya dikxa
khole ba thsela noka e nthso. Xe ba
sa ya xobe xo sena mokxwa. Ba rite
xe ba boya ba thongwu ke pula ya
medupi ba sešo ba nyoxa noka e
nthso. Ba bona sehla se santhšutha
ba thšabela xo sana. Ba rite ba sale
xana fao xwa tšwela nanyana e kholo
ye e lekanaxo le sefofane. Se fofane
xo dimo ya maphexo a xo khakhaba
ya re xo bona a ke le lokeleng ka
maphexong a ka pele ya butšiša xo re
na xa xabo bananyana bao ke kae
ba e batsa xore ke mašate. Ya
fofa ka bona ya fihla ya katama
setaseng le Haleng la xona ya thoma
xo o pela ya re Phókô ke rite ke
Sepela ka hwetsa bananyana ba thibe

S.655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p1-33
-90*

655

K34/83

15

betswe ke pula pula ya medupi ka ba
lokela ka maphexang a ka. Ya ba botsa
xore bantšise kxomo xadimo xa bana
ba motse o mongwe le o mongwe ba
swadi ba bona bathaba xokwa bana
ba bona ba boile. Ba leka ka malla
xa nthša mathale a wo a dikxomo
Ba setaseng bantšisa kxomo ya le thole
bananyana ba xona ya bantšisa. Ya re
phuru ya kolama le haleng la xa
Makwato ya thoma xa o pela le
xona ya re phokō phokō ke rile
ke sepela ka hwetsa bananyana
ba thibetswe ke pula pula ya
medupi ka tšea ke battšitšē. Ba xa
Makwato ba le nthša le thoxatse
ya bantšisa ya tloxa phuru ya fihla
xa Malwela ya o pela phokō-phokō
ke rile ke sepela ka hwetsa bananya
na ba thibetswe ke pula, pula ya
medupi ka ba tšea ka ba lokela

S.655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p1-33
-90*

655

16

K34/83

ka xare xa diphiso tsaka. Ba xa
Molwela bantšā le thole ba efa ya
Hoxa e lebile xa Mokwele ya fihla
ya Katama le Haleng ya thoma xa
o-peta batho ba xa Mokwele ba re
nonyana ye e reng e bōna bana
ba rena ba se xana ya Ha ya
Katama le Haleng la xeso ya opela
ya re phokō-phokō ke rile ke
sepela ka hwešō bananyana ba
etswa dihetlweng ba thibetswe ke
pula-pula, pula ya medupi ka ba
tsa ka ba lo kela ka maphexang
a ka. Ba xa Mokwele ba ntšā le
thole ba efa ya Hoxa ya re phuzi
ya fihla ya Katama le Haleng la
Mošate. Ba Mošate ba rēle xe ba e
bōna bare na nonyana ye yona e
reng e re e bana bana ba rena
ba se xana ya Ha ya Katama le
Haleng la xeso. Yare ba sa riato. Ya

S. 655 (2)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

K34/83

17

thoma xa opela ya re phokā-phokā
ke rile ke sepela ka hwets'a bananyana
ba e tšwa dithobene ba thibeletswe ke
pula-pula ya medupi. Ba nthša lethole ba
efa ya tšwa ya re phuru ya
fihla ya kaama letlaleng la xa
ledwaba ya thoma xa opela le xana
ya re phokā-phokā ke rile ke ile
dithobene ka hwets'a bananyana ba
thibeletswe ke pula-pula, pula ya
medupe. Ba nthša lethole ba efa
ya re phuru ya fihla letlaleng
la ka Maruteng ya thoma xa opela
ya re phokā-phokā ke ile ke ile
thabeng ka hwets'a bananyana ba
thibeletswe ke pula-pula, pula ya
medupi ka ba tšea ka ba lokela
ka maphexong a ka. Ba nthša
lethole ba efa ya tšea dikxomo
tšela ya dilokela ka maphexo a
yona ya fofa ya boela nthaxo ke mafelo,

S.655 (5)*

K34/83

E Rampola

Book 1.

p1-33
-90*

655 K34/83 10
Bananyana ba yo tuntela
Ka tsatsi le lengwe bananyana ba rera
xo ya tuntela ba fela ba bitsa
ngwana wa kxosi. Ba be ba apere
maxabi a bona, ngwana wa kxosi
le biso la xa xe be e le Masexiso
ba rile xe ba sepela ba motloxele a
apeile bo xobe ba dimpha iso pa paxe
a re ~~xe~~ bona e nang le sepela ke
ha le hwetsa tseleng. Xe ba fihla le
tamong ba kula maxabi a bona ba a
tsupelela ka fase xa le sukhubledi.
Masexiso o yetta o hwetsa ba tuta
a ba botsisa xore na maxabi a lena
le a beile kae ba re re a fosedi
tse ka le tamonong e be e le bodiba
bo botala. A ba botsisisa ba re xo
yena ruri re a foseditse ka bodibeng.
Masexiso a le fosetsa ka xore xa bodiba
bo o bo botala. Ba be ba tuntela ka
thoko xa bodiba bo we, ba rile xo
ba balapitswa ke xo tuntela ba

S.655 (2)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p1-33
-90*

655

19

K34/83

tšwa. ka xare xa bodiba ba ba fihla
ba tsapolla ma-xabi a bona Masekisa
ngwana wa batho a thoma xo
lemoxa xore bananyana bale ba
be ba motlaetsa xe ba moleso
a fasetso le xabi la xaxe ka xare
xa bodiba a thoma xo bitša ngwana
wa mmanaxe a re Kxariye o yo
nyakisa le xabi la ka xare xa
bodiba a xana a bitša o mongwe
o ba rexo ke Mahlotomabe a dumela
a ya le yena ba rife xe bare re
ya bidubutša ba hwelša maketatlwana
wa xotšwa le-khwekhwe a re xo
bona le nyaka eng ba re re
timeletšwe ke le xabi. le mošesē
sa re xo bona ngwaeng ke Ha le
bōtsa xore na le-xabi la lena le
ile kae. Ba mongwaya Saba sa
re xo bona ntatsweng ba molats
sa re a xe bana ba ngwanata

S.655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p1-33
-90*

655

K34/83

20

le bōna xe le Hōxa mo le sepele
le tla hwetsa maketola o mongwe o
beluxe bana ba lesame ba makxema
ba bite ba mongwathile le raxo le leng
we, Xe lefihla tseke laba la mosexa
le xe a leka xo le dira xote le se
mosexiše le do hwela natšo, Ba sepela
disehla tša batho ba mahwetsa makelo
yo a bexo a bolelwa, Ba humane a
fe yela lwapa a do pekenya lona
le raxo la xo lewa ke bana ba xa
xe le dere hwibe, xe a fsiyela a
do re phai phai bananyana bao
ba do hlonama ba khunamisetsa
dihlaxo fase. O rite xoba a fetsa xo
fsiela a ba lothša, a re thšonna bana
ba ngwanaka, Ba mmošiša xore a
se a bōne le xabi la bōna na?
sekekolo sa re ke le bone Sabafa
mabēlē ba šila ba a pea xe ba
sa a peile a thita kitšo, Ba sola

S. 655 (2)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

21

K34/83

Ba tubeketsa me thito ba Khora
a re xo bona. Manthapama le xon
a ba ngwathela mabele ba sila,
a ba botsa xore yena o na le
bana ba lesome ke makxema ba
na bawo ba xaxe a ba botsa
le xore le raxo le la xaxe le
ngwathilwe ke bona. Ba thswa ka
a pea manthapama a re ke nya
ka xore xe ba boa xotsoma ba
hwetse re robetse xoba, le thsola le
ise maxobe a wa ka dintlong tsa
bona. Xore xe ba boa ba hwetse
re e thobaletsie ke tla le pipa
xe dimo xore ba seke ba le
bona xe bakq le bona ba ka le
bala a, sa ba pipa xadima ba ba
bo - seho xola batho ba robetse.
Batswela ba kiba mesito ba rite ba satsue
la kxole ba re nama e ya nkxa
Mma bona a re khang le le feleletse

S.655 (2)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p1-33
-90*

655

22

K34/83

le raxo laka, ke šale ka le tee pele
bamapa ba xoniela nthaxo xe mmabana
a dira byalo, Xa sasa ka kxoxo ya pele
a tsoxa Makxena a xopotse xa ya tsoxa
Bananyana bašila ba nyantšha se rato
sa mmetsa, Mokekolō a thita Maswa
ka a Mala xahle, A Ba apeela sa
mphsi a phaelela serato le sexwana
sa xo tsama ba ija, A napa a ba
iša ka mafuri a re xo ngwana wa
kxoši e lexo Masexiša phuma pitsa
ye a re aka laelwa xore ke iphu
me a mošupela e nngwe a re e
phume Masexiša a e phuma a nthša
le xabi la xaxe a matsa xore a phu
me e nngwe le xape a re a ka la
etšwa xore ke e phume, A mo
šupetsa e nngwe le xape a ephuma
a nthša ngwana le thari a mopa
Mahlaka mabe xore a mmopule ka
yona thari ye wo a mmopula ho

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

K34/83

23

napa ba thoma le eta la bana la
xe boela nthaxo. Ngwana wa Masekisa
e be ele o mmotse byale ka mmotse
e le sehlana ya ka laka ya mena a
makata. Xe ba boela nthaxo ba fihta
xona makekalang wala wa xoba botsa
xore le xabi la bona le fitile. Ba
mafa boxobê ba seho sa ngwatho
ba feta. Xe ba tswele ka xore xa
meetse ba bonwa ke basimane ba
xe disa dikxomo. Ke mangwe wa
bona a re batho bale e reng nka
ke ba Masekisa ngwana wa kxosi
bale ba thoma xo batha masimane
o la ka thaka bare o reng o
belela taba e kaka o bava ngwana
na wa kxosi a timeisa ba batlame
la nnyabona ba hwetsa ele bona ka
thoma xe e thsola xe ba bala ile
ngwana wa batho ba mela eta xala
a boletsê nnete.

S. 655 (2)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

24

K34/83

Ba Ba kxanela fale ba Masekisa
ba tšea ting ya ngwana ka bafu
ba ngwatha. Ba namile ba lebile
xae motse malla koma ba rila
ba sate ka pathelelang, ba re
palakata motho a o hlaba makoa
lokwane a re a xe batha e hang
le baneng matete ngwana wa kxasi
o Hile ya ba lethaba matseng.
Bathabetse motho wa kxabe wa
kxaba sa balaka xe a Hile le le
sea la xaxe. Kxasi ya hlaba kxama
e Phaswa ya dinaka tsa xo lemela
xo dimo ya ba manyanya o
maxalo kuolu. Kxasi ya dia lebo
e kxalo bakeng sa ngwana wa
xa xe e lexa Masekisa. Ke
moka ya ba mapeto a ditaba
tša sehlana ya Kxasi Masekisa.

S.655 (5)*

K34/83

E Rampola

Book 1.

p1-33
-90*

655

25

K34/83

Bananyana ba ya Kxengeng.

Bananyana ba rite ba e ya Kxengeng
ba e na le ngwana wa Kxosi. Xape
Kxale ngwana wa Kxosi o be a sa
ratexe le ka bona ka ma ditaba
dingwadilwexo ka ngwana wa Kxosi.
Ngwana yo wa Kxosi o be a eua
le mpya ya papaxe e be e morak
kudu ma yang xana e be e the e
mosete nthaxo mpyanyana ye wa e
be e le Sebê. E be e se e xole
e le leporakana. Xe bantse ba sepele
xe ba fihla Kxengeng ba tpelele. Ba
ba a letsa xe ba senô a letsa ba
rwešana ba napa ba sepele e tse
mpyanyana a na le bona. Xe ba
fihla pele bare a reng re
Sobaneng re bōneng yo a nonnxa.
Ba thoma xo sobana ba hwetsa
setho e leng ngwana wa Kxosi a
none. Ba thoma xo mmalaya ba
xwetsa mollō ba beša di Kxong tšela

S.655 (5)*

K34/83

E Rampola

Book 1.

p1-33
-90*

655 K34/83 26

tša xaxe : Ba mēša ba moja . Ba
tšēa marapō ba afa mpyanyana
yela mpyanyana a xana xo aja .
Le yona ba e tšea ba e bolaya
ba sepela sebatanyana ba bōna
mpyanyana e boya e o pela e re
ba bolaiile setho baile ba re a re
Bobaneng re boneng ya a naxo le
makhura ba hwetsā a na le setho
ba mmolaya bare ba mpha marapō
ka a xana . Bananyana ba makala
ba e tšea ba e bolaya le xape
ba e hlakanthšela le mabu ba e
Haxela ba rile xo sabelela ka mmala
ya fihla mpya yare tšā^{na}hābo
tšā^{na}hābo ba bolaiile setho wešō
tšanana^{na}bo ba bolaiile setho sa
Kxošī . Byale xona ba e lesa bare
rettano bōna se setlaxo xo diexa
xe re fihla xae ya fihla ya
o pela byale ka xe e ntše e ope

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

27

K34/83

Bananyana bale ya re thsanana bo
thsanana bo ba bolaito setho sa
kxosi thsanana bo bare a re sabane
ng thsanana bo re bone nnoni
thsanana bo ba tswadi ba ngwananya
na a we ba napa ba kwa mpyanya
na ye wa e opela byalo. Ba re bošexa
ba Hoxa ba tšeyu mpyanyana ye
wo xore e yu ba bontš'u mo ba
nanyana bale ba bolae tšixo setho
uthse. Mpyanyana ya ba isa xe ba
fihla ba hwetš'o marapa ba a
kxohlantš'a a ba motho wa marapo
ka moraxo xwaba le nanda ya ba
motho a bolela ba moisa xae xe
ba fihla xae ba mea ka utlong
kxosi ya bitš'a setš'aba ka maku
le bananyana bale ba xo bolaya
setho banna ba ba sekisa ba
seke ba bolela sela ba da xakwa
le xore na baka re ng

S. 655 (2)

K34/83

E Rampota

Book 1.

p1-33
-90*

655

K34/83

28

banna bars mpyanyaneng re batse
 ka mo bananyana ba ba bolaitso
 setha ka xona, Mpyanyana ya thoma
~~xona~~ na ke ile kare xe bananya
 na ba ba eya kxoning ka ba
 latela ka bamoxo xa setha weso.
 Baile xoba ba topelela, Ba napa ba
 re a re sobaneng re boneng
 wo a naxa le makhura ba rile xe
 ba intse ba sabana ba kwetsa
 setha a ena le makhura ba mmo
 ya bammesa molong, Ba rile xoba
 ba meso ba moja, Ba rile xe ba
 mpha marapo ka a xana lena ba
 thoma xa mpelaya, Banna ba re
 mpyanyaneng o boletse senna xa xo
 byalo bannyana ba re xo byalo
 kxosi ya fihla ya ntho setha ka
 ntlang mosisi a tswela a hlahlankxa
 tse ka masetga le diphetga kxosi
 ya re bannyana ting le Ha e pona
 Modimo o Ha le oHa ka boka la ngwana

S.655 (5)*

K34/83

E Rampola

Book 1.

p1-33
-90*

655

K34/83

29

Kxosi ya xo lwala

katsatsi le lengwe Kxosi e rite xe
 e tsaxa yakwa hloxa e opa ya
 bitša setšaba ya re xa sana e
 tse nna ke a lwala bare a
 bolawa ke eng yare ke bolawa ke
 hloxa. Ba re Matshepa swanetsa xo
 yo nyakela Kxosi nyaka ka letamang
 le yetšaxo lona le ka fase xa sekolo
 le ba ya ba ile xo fihla. Ba thona
 xa. Opela bare Thema Thema vele
 mana Thema Thema re nyaka
 Ngaka Thema Thema Kxosi ya lwala
 Thema Thema e bolwa ke eng Thema
 Thema e rengwa ke hloxa Thema
 Thema. Ngaka yare xekakewa ma le
 se thebe Thema Thema re thebe lang
 Thema Thema Kxosi e lwala Thema
 Thema. Xware bibilo bilo ya tsweša
 hloxa ba thebe. Xwatswa maxohu
 le bana ba fihla ba opela bare
 Thema Thema re tlele mono Thema

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p 1-33
-90*

655

K34/83

30

Thema re nyaka Ngaka Thema Thema
Kxosi ya lwala Thema Thema e
bolwakeeng Thema Thema e pu ke
hloxo Thema Thema. Nka tswa^{mo} khwe
Thema Thema le kase Thsabe Thema
Thema re thabelang Thema Thema
Kxosi e lwala Thema Thema e opa
ke hloxo Thema Thema. Xware bibili
bilo ya tswetsa hloxa le maxetha
byale ba re ya yala ba thsaba
Xwasa ba romela Maxohu. Maxohu
O ha ja re ruri re nyaka xa
re retle le yona. Xe ba fihla
ba rakeletsa le tamo ba swere
melama. Ba thoma xo. Apela bare
Thema Thema re nyaka Ngaka
Thema Thema Kxosi ya lwala
Thema Thema e bolwakeeng Thema
Thema e Opyake hloxo Thema Thema
Xe nkatswa mokhwe Thema Thema
le kase thsaba Thema Thema

S.655 (5)

K34/83

E Rampola

Book 1.

p1-33
-90*

655

K34/83

31

rethšaba byang. Théma Théma Kxosi
e lwala Théma Théma e pya ke
hloxô Théma Théma. Xware bibila
bilo ya tšwa ya tšwetša mmele
ka moka ba re e huleleleng se
kxoba e fete. Ba efa sebaka ya
feta. E nile xoba e tšela ka ntle
ya re nkukeng le nkiseng Kxosi
ng ba e kuka. Xe ba tšela ba e
kakile me kxala kwana ya hlajw
ba re e Hebe e se Maxolu ba
Hile le yona Ngaka Kxosi e tla
fola. Ya tšentswa ka ntleng ya
nthša di hlare, ya a lafa Kxosi
Kxosi ya fola yare mposetseng
meraxo ba e kuka ba fihta ba
e bea xona mala ba e tšerexo
xona ya tšena ka letamang
ya dula xona. Ke moka tša feta
xona mowo.

S. 655 (2)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p1-33
-90*

655

K34/83

32

Lenang le lenonyana

Lenang le lenonyana tsaba le bana.
 Lenang la ba le bana ba ba bedi ba
 ba botse ba disehlana lenonyana
 lona la ba le bana ba bantho.
 Ka tsatsi le lengwe le nang le ile
 le sa ile xo nyaka dija la hwetsa
 lenonyana le thšabile ka bana le
 sadišitse ba lona. Xe le baya la
 hwetsa bana ba seho ba thšabile
 le lenonyana. Lenang la tloxa la
 tšama le botšisa la xahlana le mosadi
 o mangwe a e tswa masemang a se
 o bone lenonyana le rwele bana ba
 ba badi ba disehlana le sadišitse
 meriri ya lona xo nna a ke e nyaka
 ke nyaka bana ba ka ke diaue ka
 meriri. La sepela lenang la batho
 la humana monna a xema le se
 xo yeina a se o bone lenonyana
 le feta me le na le bana ba ba
 bedi ba ba šwanyana ba disehlana

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampota

Book 1.

p1-33
-90*

655

33

K34/83

menna a re awa. ka sepela la
hwetsa batho ba banthase ka khutsa
la ba botsisa ba re lenonyana
re le banthase fela ma lena la
bana ba ba bedi baba batsana
ba ba swanyana disetana le xona
Ba re xa lona e re didike
didike ka mo xa nkhatlwana
o Ha le hwetsa ka pale lenong
la re didike didike la hwetsa
lenonyana le na le bana ba
ba lona la betha lela ka diphe
xo tsa lona. la le balaya la
tsea bana bale ba lona la bap
la matseng wa lona meriri yela
ya ba xe e hwile le manyana
ke maka ya tsea dipaka tsela
ya ya le xaeng la yona.

S 655*
(5)

K 34/83.

Book 2.

P 34-73.

TEACHER. EZEKIEL RAMPOLA.

Bolomon Masaba

Tribal School

Private Bag.

PIETERSBURG.

S.655 (5)*

K34/83

E Rampola

Book 2.

P 34-73

655

K34/83

~~8/83~~

34

E. Rampola

Dinyepo,

Dinonwane le dirato

Banenyana

Ka tsatsi le le ngwe Banenyana ba ya
 nokeng, ba fihla ba hlapa. Ba rite xe ba tho-
 ma xo hlapa, ba tse ya maxabi a bona ba
 a tsentsha ka xare ka mabu. Xwa tswela
 ngwanenyana yo mongwe. E be e le ngwana
 wa kxosi. Leina la xa xe e le sewela. Ba motša
 xore ba tsentshitse maxabi a bona ka xare
 xa meetse. Ba rite xe ba e ya xae, Bantšha
 maxabi a bona. Ngwanenyana kxosi yena a tsent
 ka xare xa meetse, A nyaka lexabi la xaxe.
 A sebe a le bona. A feta a ya sedibeng se se
 ngwe a fihla a re: Sexwaxwa, sexwaxwa te
 lexabi la ka le kae? Sexwaxwa se re xwa:
 ngwanenyana a feta. A hwetsa sexwaxwa se
 o ra letsatsi. A fihla a re: Sexwaxwa
 sexwaxwa lexabi la ka le kae. Sexwaxwa sa
 re xo yena, feta fno o tle o ngwa e. ngwane
 nyana a ya xo bona, se be se na le dišo.
 ngwanenyana a fihla a sengwa ya. le xo šiši

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

35

ngwe a sa šišingwe. Sexwaxwa sa re xoye-
na. Sepela o tla hwetsša dipitsa dixemile, o fihe
o di khurumullê. Ngwanenyana a fiha a khu-
rumulla ka pitseng ya pele a humana sethe-
pana sa ngwana. A khurumulla ya bobedi. A
humana thari ya ngwana. A khurumulla ka xo ya
boyaro a humana dikobo tsā ngwana. A khurumulla
ka xo ya bone a humana lešela le le botse
la dipita tsā xo-phadima. A khurumulla ka xo
ya bohano a humana ngwana wo mo botse. A
hwetsša le le xabi la xaxe ka pitseng ya ngwe.
A sepela a fiha xae. Batho ka moka ba makala
la ngwanenyana xore na dilo tše tše dibotse.
o ditšere kae. Ba makala lešela le a be a
le a pere ba dipita tsā xo padima. Banenyana
ba ba ngwe le bona ba re re ya xo nyaka dilo
tše ngwanenyana wa kxosi a na le tšona. Bona xe
sexwaxwa se re ngwa geng, ba xane ba seise
ba bone selo ba ya xae, ba se natšo.

ya ba sa mosela wasetipa

S.655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 2

P 34-73.

655

K34/83

36

Mošimanyana le Banna.

Kxale xo be xona le Mošimanyana a diša me-
hlape ya dikxomo tša motse kamoka. Išatši
le le nqwe o rile a sa diši tše xwa thšwela
banna ba xa laka. Ba fihla ba ya xo moši
manyana, ba fihla ba re xo yena re fe dikxomo
tše. Mošimanyana a xana. Ka xo ba ne Mošima
nyana wo ebe e le nyaka. A swara dihla re ka
le naka. Ba bolaya mošimanyana, ba tšeya
dikxomo ba sepela. Ba rile xe bale Kxole a tsoxa
a re: Boya madikelela ka dithaba, dikxomo tša
seke tša mokwa. A thoma xape a tetsa nakana
ya xaxa a re: Sweê, sweê. boya madikelela ka
dithaba. dikxomo tša thula baklalabye ba ba ba
wa fase. Ka tšatši le le nqwe ba hla xape. Ba
fihla ba bolaya mošimanyana ba mokxatlišetsa
le ka mafika ba tšeya dikxomo ba sepela. Ba
rile xe ba fihla xae mošimanyana moraxo a
tsoxa, Aa re: sweê, sweê Boya ma dikelêla
ka dithaba. dikxomo tša xana xo kwa naka
na ya mošimanyana. tša ema tša e mišetša

S. 655 (6)*

K34/83

E Rampela

Book 2

P 34-73

655

K34/83

37

ditsebe xo dimo xore dille dikwe xabotse. Mošimanyana a e litsä le xape. Byale xona tsä xa ta banna xodimo. ba ba ngwe. ba re re ya di ki timiša tsä bo šia. Ba bo a le xape ba fihla ba hwetsä mošimanyana a dutše xodimo xa lefsika. Ba fihla Ba re re fe dikxomo tše kamoka xa tšona, xe xo se byalo re tla xo bolaya ya xofiša ka mollô. Mošimanyana a re ditšéng. Ba ditšéa ba fihla notšo ka šakeng. Ba rite xe ba re re hile xo bolaya yengwe ya tšona, ba bile ba biditše le kxosi xore e tle edibone. Mošimanyana moraxo a thoma a re: Sweé, Sweé Boya madikelêla ka dithaba dikxomo tsä seke tsä mokwa. A thoma le xape a re boya madikelêla ka dithaba tsä mokwa. Tse dingwe tsä fofa le šaka xodimo xe di xopotšé mošimanyana. Tše dingwe tsä xata banna di kobo tsä bona tsä ba tsä ~~ba~~ ^{ba maratha.} banna ba dilesa tsä ya xomong wa tšona, ba fihla tsä fula byang xa batse di sa tšenge ke selo yaba mosela wa seripa

S. 655 (2)*

K34/83 E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

38

K34/83

Mosadi le Monna.

Kxale xo be xona le monna a na le mosadi.
Ka tsatsi le le nywe Mosadi a re ke ya xae, Monna a mo xanetsa. Mosadi a dula a se sa re ke ya xae, katsatsi le le nywe o rile Monna wa xae a sa lebetši, Mosadi a ya pea mefaxo. Xosasa a re xo yena, ka ya sepela Monna a xana. Mosadi a tšeya Merwalô ya xae a e rwala. Monna le yena a re ke ya le wena xa xeno. Ba sepela. Ba rile xe ba letseleng, Kxole le xae mo le xo bonwa ke motho ba se sa bona ke motho. Monna a re xo mosadi, ke ya xo bola ya? O rile xe a tšweti selêpe a re ke moripa thamo, A kwa nonyana-e re: A xe ê ngwana wa batho, ngwana batho, ngwana batho, ngwana batho. Monna a molesu ba sepela. O rile xe byale ba se sa bona ke motho, E le ka xae xa dihlatse, A tšeya selêpe. O rile xe a re ke ya moripa thamo, nonyana le yona ya thoma ga re: A xe ê ngwana wa batho? ngwana batho, ngwana batho, ngwana batho. Monna byale a lho-

S.655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 2

P 34-73.

655

39

K34/83

ma xo tsōka, a re na motho wo yena a re bo-
hang kemang? xe a re ke le belela kakala
a seke a bona motho, ba ba ba fihla xa xq bo
Mosadi. Mosadi wola o rile xo ba a fihla xae,
a hlala monna wa xaxe. Monna a boêla xae, a
sena mosadi.

yaba sa mosela wa setipa.

Lesoxana

Locale xo be xo na le Lesoxana te tšwa ^{xo šoma} ~~makwa~~
le rile xo fihla xae la re ke ya boxweng xo yo
bona Mosadi wa xaxe. O rile xe a le tseleng a bona
Mebilo ka thoko xa tšemo. A fihla a e kxa a ja.
O rile xe a le tseleng a kwa a sweri ke mantle,
O rile xe a e thōma xwa tšwa hloxwana. E be ele
mabilo a fetoxile. Lesoxana le rile xe le sepela
la kwa hloxwana e ôpela e rei Bosepana ntete
ke ya le wena boxweng, Bosepana ntete ke ya
le wena boxweng. Lesoxana la tšeyo hloxwana
yela la e xatiša ka mafsi ka la sepela. hloxwana

S. 655 (6)*

K34/83

E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

40

ya šala e tsoxa, ya thóma xo ópela ya re.
Bosepana ntete ke ya lewena boxweng, Bosepa
na ntêté keya le wena boxweng. E bang lesoxa
na le šetše le bata metsi ka boxweng baxaxe. A
fihla a tsena ka xae, le yona ya tsena. Ba mo
dumediša le yona ya ba dumediša. Ba kotsiša
lesoxana xo re na o tšile le mang? Lesoxana la
re ke noši. Ba re nka ne o re xo bolèla o mongwe
le yena a tšile a boleli. Ba humula ba tšeya
lesoxana ba tšile a tšile le xoxo ka nHong, la fihla
la dula xo kona, le hlozwana le yona ya dula
naê. Mosadi wa xaxe a mošfa meetse. O rile
xe a hlapa, le hlozwana le yena ya tsena ka
xaxe a meetse ya bina bina ka xona. Mosadi
wa xaxe a re xo yena ke eng ye e binang
ka xa re xa meetse, ~~ke~~ lesoxana la re xa ke
tsebe. Mosadi wa xaxe amo hlala a re xa ke
ša xo nyaka. Le soxana la ya xae le swabite,
ya ba sa mošela wa seripa.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

41

Ngwanenyana, wa Kxoši

Ka tša tši le le ngwe ngwanenyana a ya xo e tela xa moxolwax^{wa}e. A fihla a hwetša moxatša moxolwaxe. Moxatša moxolwaxe a kxanyoxa ngwanenyana wa Kxoši. Lesoxana bošexo la hoxela moxatšaxe a ya ka ntlong ya ngwanenyana, A fihla a tobala le ngwanenyana wa Kxoši. Ngwanenyana a tsoxa, A re tsiitsiitsi, tsi! tsa rrr, tsi! tsi! tsiitsi tsa rrr, xa xona Mothepa mo, xa xona Lesoxana. Mothepa ke nna Mokotla wa Kxoši, Lesoxana le la la monyala, ya ba moxatšaxe. Ngwanenyana wo e be e le wo mo tse tse kudu. Lesoxana la hlala Mosadi wa xaxe, la nyala ngwanenyana. Mosadi wola a mor ma a Sepela a ya xa xabo.

ya basa mose la wa se ripa

Mošimanyana le ngwanenyana.

Xo be xo na le Mošimanyana le ngwanenyana ba se na batswadi. Ba ya xa kokwa bona ba xa kokwa bona ba be ba ba hloile kudu basa rate le xo bona Mošimanyana.

S. 655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

42

K34/83

Leina la mošimanyana e be e le makwele
le. la ngwanenyana e le nkhwekhwane. Tsatsi
le le ngwe mošimanyana o rite xe a ile xo
diša, ba xa kokwaxe ba šala ba motera xo re
na ba ka mmolaya ka eng. Ba re xo ba ba fetsa
xo tera ba tšeya boxobe ba xaxe ba bo tšela
sehlare. E bang xe ba dira byalo ngwanenyana
wa bo mošimanyana o ya ba bona. Mathapama
ngwanenyana a tšeya serotwana a fihla ka moraxo
xa. Lešaka. E bang bo ngwana bo ba tšentsha di-
kxomo. A thoma xe o pela a re: Makwelele ngwa-
na mma. boxobe bo o boja xo, ba tšetsše sehlare
xona. Mošimanyana a re ke xo kwile ngwana
mma, bo yela o ye xae. Ba rite xe ba mofa fa
boxobe a boxo xana, a re ke le. Xosasa ba tšeya
mafisi ba a tšela sehlare. ngwanenyana e bang
ngwana o ya ba bona. Mathapama ngwanenyana a
tšeya seroto a ya šakeng xo tšopeleta dišo. A
fihla a o pela a re: Makwelele ngwana mma,
boxobe le bisi le o le jang xo tšetsše sehlare

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

] K34/83

43

xo lona, Makwelele a re ke xo kwile ngwana
Mma bo yela o ye ka xae. Ka xae ba fihla
ba mo fa mafsi, Mošimanyana a le xana. Ba
mmotsiša xo re na o ha šeba ka eng. A re
ke tla ja moratha. Xosasa ba rite xe a sa
ile xodisa ba bala ba tšela sehlare mo a
dula xo na ngwanenyana a ba bona. A re
mathapama a tšwa a tšeya seroto a re
o yo topa dišo. A fihla a a ōpela a re:
Makwelele ngwana Mma, ma dulo o a dula xo
ba tšetsi sehlare xona. Makwelele a re ke xo
kwele ngwana mma bo yela o ye xae. Mošima
nyana a fihla a dula mo a se ke a dula xo
xona. Ba re xo yena o reng o sa dule mo
o dula xo bona, Mošimanyana a re xona le
kudumela Mantsibaa ba tšeya dip^hita ba dia
peša Makwelele, ya re xe ba yo robala a tše
ya dip^hita a di a peša ngwana wa bona. ba
rite xe ba robetše bo kokwaxe ba ha ka ntlo
ng ya bašimanyana ba ba hoša dikoba, ba

S. 655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

44

nyaka wo a na le diphila tha mong. ba mo
hwetsa ba mokxama a hwa. xo sasa xe ba
tsoxa makwelele le yena a tsoxa ba maka
la kudu xe ba bona a se a hwe. ba tse
na ka ntlong ba hwetsa ngwana wa bona
a hwile. Mosadi a thoma xo lla batho ba
motse ba makala xe ngwana a hwile. Eupya
o be a sa lwale. Nkhwekwane le makwelele
ba tšaba. ba ya le naxa.

ya ba samosela wa seripa

Mosadi le dirongane

xo be xo na le mosadi a re xe a yama
šemong, a ye le ngwana waxa xe. o be a se
na le mole di. o be a re xe a fihla
mašeng a robatše ngwana sehlareng. xe
a hla xola xo tšwele manong a ma bedi, di du
le ngwana. diri xe a tsoxile di mohurnotšedi
ra loke nae. Mathapama mosadi a fihli a
tseye ngwana a ye xae le yena. ka tšā
tši le lengwe mosadi o rile a sa hla xola

S.655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

45

manong a fihla a ja ngwana wola, tša šadi
ša serope. Manong a fihla a fa mosadi se
rope xo re a ye, mosadi a ja. Xo rile malha
pama xe mosadi a eyu xae, Mosadi a fihla
xo manong a re ngwana o kae? Manong a
re na a se re o molle na? Mosadi a thama
xo lla, o rile xe a fihla xae a duloi ka ntlong
a tšeya kxapana a e robadiša byale ka
ngwana. Xo rile mantšiboci xe ba robetše Monna
a re e ~~lang~~ ke ngwana yena o kae? Mosadi
a re o robetše. A re na o reng ma
mohla a sa llei? Mosadi a re o ya lwala.
monna a re nke re mmone? Mosadi a xana
monna a khurumulla dikobo a hwetsša xo se
na ngwana. A botšiša mosadi xo re na ngwa
na o ile kae? Mosadi a re o jile ke manong
monna a re na wena o o ile kae? Mosadi a re
ke be ke hlaxola. Monna byale o thoma xobetha
mosadi. batho ba makala xobasa xe ba botšw
a tha ba ya mosadi.

ya ba sa moseta wa seripa.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

46

Dinyepo

1. Se baritlane joka.
ke xe motho a a para se tsiba.
2. Ke na le bana ba lesome eupya xe ba bola
ile mmatta xo ja baba bedi.
ke menwana e nyaka nta byale xo thoba e
me bedi.
3. Tai" madikelela ka di thaba.
ke ~~ma mta bo~~ ^{phisa xe} e dukoloxile thamo.
4. Ke na le bana ba lesome, ka di a pa yong ba
ya swana. Eupya xe o mongwe a ka ntoma nkase
motsebe.
ke di nose xe di xolomile o ka setsebe xorenna o
lomile ke e fe.
5. A kxo bokane ma ~~šaboro~~ ka hloka le xotseba
ke šo.
ke marotse xe a swana aka se nthše leno.
6. Pudi yešo ma phaswa sefola xa kamaleke.
ke pula xe e foloxa thabengi.
7. Ke rile xe ke bolaya kxomo ka hwetša enale
me xwapa ka xa re.
ke namane xe o ehloba, wa hwetša dinama
tša yona dina le di tšipana.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

47

6. Thšumana ya xa mpedi se tšeya Kxang Lepe ra.
Ke se timêla.

9. Nšothana ka fase ke le Kxowana.
Ke dipotata. xe di na le diKenya.

10. pitsana ya lesiba wešo e dula ka kowa xa
dibyana.

Ke le šapelo xe ~~motšo~~ a le be Kxole xo re le
se pumexe.

11. Dilhšwenie tša ~~motšo~~ wola di na di ri tlodi, tlo
di.

Ke pula xe e phadima.

12. Bgang ba Kxolwana ya tšela ba nkxahla ka bo
tšeya ka ya lebona molêhanê.

Ke xe motšo a nywala mosadi wo e se bang
wa naxa tša xeno. Ele wa naxa tša Kxole.

13. Papa o lla le šopeng la xama Kxatô.

Ke Kxe Kxe tšo.

14. Kxapana tše pedi mo thabeng.

Ke matswele a motšo.

15. Misisi o ya rasa base xa a ra se.

Ke befepi.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

48

K34/83

16. Mmutla se koko bala le tsela.
ke mamêko a dinyoba.
17. Koko o ya a kaname
ke mapate
18. Banna ba motetši xe ba sepêla ba re hantone
hantone.
ke dipye HeKxana.
19. Banna ba motetši xe ba sepêla xa ba kwatši
mošito.
ke dithšothšane xe di sepela o ka se kwe mošito
20. Ramasela o dutše tseleng o mongwe le o mongwe
offeta a swara le tswela.
ke sefela xe sena le nto o mongwe le o mongwe
xe a feta a sefelloba.
21. Ke be ke na le Kxomo ye ^{thšela}Swana. Ka e tipa
ya ^{thšela}boya e ke ye Swana. Khutšana.
ke dithuthupe. xe motšo a dithuthupiša
22. Ke nite xe ke ya xo diša ka ya le Kxomo e
nonne ka boya le yona e xwaotile.
ke se sipê xe se fedile. xe o ya xo hlatswa.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampala.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

49

23. Monna a ka se ye boxweng a sena patla.
Ke lengwalo le ka se ye posong le sena Kxatšo.
24. Hu Hu ka dihlareng
ke mo-huhwane wa gula.
25. Bana ba nkite ba welé, nkite o ba lebetetše.
Ke marula xe a wšše fase.
26. Ka betha mpedi a ba a wela thswana.
Ke lengwalo.
27. Ke ~~be~~ ke a nexile mohlaba, xosasa ka hwetsä o se
xona.
Ke di naledi xe xosasa di timetela.
28. Papa ~~a bo a na~~ le Kkoi, o rite xe a e fiša ya seke
ya swa.
Ke peipi xe motho a fiša le-soko yona e sa swi.
29. Koko a thsinya bana ba thšaba.
Ke se thunya xe se thantšä.
30. Koi ye ntšo e ka se sepele e sena Koi ye
hwibidu.
Ke xe o apeya pitsä e ka se butše e sena molla.
31. Koi ye thšweu e ka se sepele e sena molla.
Ke lengwalo.

5622(5)

K34/83 E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655 J K34/83

50

32 Monna wo motelele ha'hihō.

Ke se poka xe o sa se bone le mo sefelê laxo xona.

33 Tise makolwane ntēsê.

Ke Letsētê xe le xo loma o ye keya le swara la xo phonyo kxa.

34. Se ketêlwana sa xa Tutōse

ke ngwedi xe o xanya.

35. Sebarehane ditsêbê ke ya xama dinkō.

Ke ya xama. Xohle mo ke ya xama.

Ke mafšana a mo Kxôphō.

36 Mmutla xe o tšena ka Kxôphō tšena o kxanthšā kôpō.

Ke le ^{phodisa} palisa xe dithšipi tša xaxe diphadima

37. Ke ^{thile} ~~the~~ ke šika le no ka ya xa matlala ke nyaka ma-ala thšilwana.

Ke malêkê.

38 Moleletjana wa tsodiana o tšena kerrongwa tsodiana

Ke dithšōšane xe ditsena ka moleteng.

39. Ke ya doropong ke cja le Kôkôyô, ka ba ka boya ke le ja.

Ke xe motho a ja tšepela xodimo xa le Kxôphō.

5622(5)

K34/83 E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

51
K34/83

dikêto serêto

Ke rile ke le mo thabeng,
Ka kwa mokxošana o lla
Ka poloxa ka tšea thêbê
Ka tšea thêbê le lerumo
Ka hlakana le rankukute

Rankukute a swere nama
A swere ~~nama~~ ya sebeta
Ka re nko nthsexele
A nkoma ka selepyana
Selepyana sela sa xaxe

Ka e tšeela ka komela
Moxope hlaka le a swa
Xa xose xosa serutse
Serutse sabo katiela
Katiela mohumanti
#

Mohumanti wabo ngweta
Ngweta o tšwa kae

S 655 (6)*

K 34/83 E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

34 83

52

Ke tšwa xatema
wa humanang?
Penanapena di inwa meetse
Ka kxa lehlokwa

Ka tiyatya
Se die kudu
Malepelepe, Phutu mmalo.

Dikêto

Kxatela kxatela ngwanaka
A na maloba o rile eng
Ke rile kxatla boxobyana
Boxobyana ba makhurana

Xosasa re ya mox^walatse
Ra^{yo} hwetša manong a letše
A laletše phiri matsêna
Phiri matsêna ka lešoba

E re e tsena e xaxabe

2622(5)

K34/83 E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

53

O se Kxopye' ke lexonyana
Lexong le kxope monye motse
Monye motse a tšeye patla.

A ete a e yeka-yeka
A e yeke a ya nokeng
O fihle o tsoše polometse
Polometse e tsoše kwena

Kwena e tsoše difefetha.
Difefetha tša bannyane
O se tšošē nonyane yaka
Nong yaka nong thamaxa

Molodi wa wona ke ya otse
O re tšedi o re tswêrere
Ntši e roka lexafana
Moruleng wa matha batha.

5655(5)

K34/83 E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

54

Nonwane

K34/83

Bašimanyana ba ba ~~ke~~lio

Xobé xona le bašimanyana ba diša di
 Kxomo. Mo ba dišang xona xo be xo se
 na byang. Xe ba ba xola ba ile xo diša
 dikxomo di boye dise di khuri. Xola da
 ile wo mošenyane, a Kxoboketše dikxomo
 dipudi, ditonki di diti le šaka. ye na a tse
 ne ka xa re xa tšona. A ôpele a re: Ma
 budulele, Mabudulele a bo Kxomo tša bo
 ma. dikxomo tša thoma xo bina, le ditonki
 le tšona tša thoma. dikxomo tša re mu! mu!
 mu! dipudi tša remmeé! mmeé! mmeé. ditonki
 tša re tti! tti! tti. Na me byang botšwe,
 na me di thome xo ja. Di re xe di khutše
 a di Kxoboketše, A thome xo ôpela. a re
 fase xo twa, twa, twa, fase xo twa, twa, twa,
 na me byang bo boyele, A di tše ye a bo
 yela xae. A re xo finla xae ba re xo yona
 dikxomo tše o difang.

S 655 (5)*

K34/83 E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

55

dinyēpō

Dikxomo tše šo ke tše dišōu, eurya pōo ya
kōna ke ye huwibidiu.

Ke mēno le leleme.

2. Pula le xa e ka na mōna Hopo Ho, se bata kxom
se ka se thape.

Ke moši xe o tunya.

3. Malome šale ka nthe xa noka, o bina phedi ya
mphe phella.

Ke mollō xe o tuka.

4. Naxa ye katatala ya xa mamabolō ese na molo-
mo meitse e ya tšeya kae

Ke lexapu

5. Se nonkxo e ya takwa, o tla bitša batho ba
kxolo le ba kxaufsi.

Ke ntlo xe e tweša o ka se e tšweši o le tee.

6. Ba šimanyana ba xešo ba namela thaba, eurya
ba ka se e namele xodimo.

Ke dētsebe di kase namele xodimo xa hloxa

7. Koko o hwetše ka mafuri se uta sa tlala naxa

Ke byala xe bonkxa.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

56

phuti

xo be xona le phuti le phiri le mmutha. Dik
be di sa kxone xo bolela. phuti ka tsatsi le le
ngwe ya sepela, ya humana banna ba bangwe
ba bolela ba re ka nthla lenala. ya fihla ya
dumiša tšela ya re xe dibolela yona ya re
ka nthla lenala. Mmutha le wona wa Hoxa ya
sepela, wa hwetša banna ba re ke tšona
taba tšeo. wa fihla wa dumiša phiri, phiri le
yona ya Hoxa ya sepela ya hwetša banna ba
re rena ba baratō. Tsatsi le lengwe ba
Hoxa tša sepela, tša hwetša monna wo mong
we a hwile. tša dula xo yena. Xwa tšwela
le polisa, la re na mathe wo o bolele kema
ng? phuti ya re ka nthla ya lenala. phiri ya
re rena ba baratō. Mmutha wa re ke tšona
taba tšeo. la di tšea la di isa ^{Kxole xong.} ~~to-rong~~ kōne.
Tša re xe difihla Kampēng, phiri ya thoma
xo bolela ya re rena ba baratō. phuti ya re
ka nthla ya lenala. mmutha wa re ke tšona
taba tšeo. Ba re xo tšona xa lena tše le dibole

S.655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

57

Lang, Ba di nthša ~~le rone~~ kxolekong.

yaba sa mosela wa seripa.

Ke nna Mosima. segeto

Ke nna ngwana daa setha ka tibane,

Ke nna ngwana sethosa.

A xeê mothêthê ya motswala kxoši.

Ke nna ngwana / mmethe ka patla

ma ~~thuding~~ a xa sêma.

Ke nna mošidi moKxanthli.

ngwana o šila ka lwala la seKxowa,

la sesotho le motašisa kudumêla.

Ke nna mahxakxola seKxakolela

masoxana.

Ke nna sexakala sexakalela

sefela ka lapeng la xara mahlwa a

tibane.

Ke nna selabošexo sa xa ra mapukane

wa thswetla.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

58

Mošimanyana le Kxoma.

Kxale xo be xona le mošimanyana a diša di-
kxomo. Mošimanyana wo e be e le thšiwana.
A se na mmaxe le papaxe byate ba xa malomo
malomaxe ba be ba mohiole kudu. Ba be ba
tle ba re xe a e ya xodiša ba motime
dijo. Ka tšatši le le ngwe ba tile xe ba sa
motima dijo, A hoxa a ntšša dikxomo a ya
xodiša. O tile xo fihla xo diša kwa tla kxomo ye
ye kxolo ja xo rona. Ya re xo yena, tšeya
paha o bethe le naha la ka la xoja. Mošima-
nyana a dira byate kwa tšwa tafolā le ditolō
kwa tšwa, le dijo tše monate. A dula fase a
ja a khuxa. Kxomo ya re xo yena tšeya paha
o bethe lenaka le xore dijo di boele ka xare
mošimanyana a dira byate. Ba xa malomaxe ba
bona motho a nona ba sa tsepe xo re na
oja eng. Ba xa malomaxe barena xo re
ba molaye, Kxomo ya re xe ba fihla xo-
diša ya kolša mošimanyana xo re ba nyaka
xo molaya. Ya re xo mošimanyana ke tla

S. 655 (6)* K34/83 E Rampela.
Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

59

thšaka le wena. Mošimanyana a namela kxomo
ya sepela le yena. Ya botsa mošimanyana xore
e yo xahlana le kxomo ye ngwe byale kxomo
ya xona ke ha e fenyā. Ka nete ya xahlana
nago tša lwa ya e fenyā. ya feta ya sepela
sebaka se setelele, ya botsa mošimanyana
le xape xore e sa yo xahlana le kxomo ye
ngwe le ~~xape le yona~~ kxomo ye o we ke
yo e fenyā. Ka nete kxomo ya thšwela. tša
fihla tša swarana. kxomo yela ~~ya~~ mošimanya
na ya e fenyā. Mošimanyana a e namela ya
sepela le yena. kxomo ya bolela le xape yare
ye yo xahlana le kxomo ye ngwe, kxomo
ye o e tla mpheña. wena xe ke hwile o
tšeye ma naka a a ka. ke wona a tla xo
fa dišo xo fihla mo o yang xo na. E tile
e sa bolela kxomo ye o ya fihla. Mošima
nyana a foloxa a e ma kxakala a du
la fase, tša lwa xo fihla xe kxomo ye o e
bolaya ya mošimanyana. Mošimanyana

S.655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

60

a ripa dinaKa tša Kxomo a sepela le
tšona.XE a swere ke Hala a dibethantšē
dijo di tšwe a je. a name me a sepele.
Xo fihla mo a ya xo xona.

Mosadi le Monna

Kxale xo be xo na le mosadi a se na ngwana
a dira ngwana ka motaxa leina la xaxle
ele ntsopanyana. Ka tšatši le lengwe banenya
na ba re ba ya xo rutha. Le ntsopanyana
le yona a re ke a ya. Mmaxe a re xo yena
xe o bona pula o kitimele xae. Xo re e
se xo thapise. Ntsopanyana a dumela a se-
pela le banenyanana. Ba fihla ba rutha, pa rike
xo rutha ba dulela xo taloka. Pula ya
duma banenyanana le bona ba lthoma xo tšoxa
ba kitima pula le yona ya fihla. Ntsopanya
na a kitima ya mo swara tseleng. Mma
xe a mo kitimela a fihla a mo khupetša
ka kôbô xo re a se ke a nya ôloxa. Mmaxe

S.655 (5)*

K34/83

E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

61

a moroxa ntsopanyana a lahla xo yo rutha
le bananyana.

Mosadi.

Kxale Kxale xo be xona le mosadi a sena
bana. ka tsatsi le le ngwe o rile a sa dutše
ka xae, xwa ~~ha~~ teeba. la re xo yena tho, tha
khurucana, mosadi a le rigwatela mabele.
la ja la fetsa. la batsa mosadi xo re a reme
dithupa tše hlano a di be e ka se šoxong.
mosadi a dira byalo. ka la ka moswani
mosadi a rile xe a re ke sa bona dithupa
tšela xe ditele xona a hwetsa di fetoxile
balho. A ba xona a bona bana. ba xola
ba ba ngwe ba nyalwa. xwa šala wa se
xole le wa mošimane. ka tsatsi le le ngwe
mma bona a roxa ngwana uva sexole a
re xo yena, o dirang le leihlo le le tala,
le le nao la nkxope. nka o be o le ngwana
Eupya o tšwa maxabeng. ngwanenyana a-

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

62

a Kwata Kudv ka maatla ngwanenyana
a Hoxa a ya lešakeng a hwetsa monaxa
bo wa mošimanyana a xama. A re xo ye
na o re ka xamo, xaxamo, mo lešakeng
la batho a se re mma o rile ke di tšwa
maxabeng. Mošimanyana a Hoxela xo xama
a latela ngwanenyana wa sexole. ba fihla
ka mo ngwana-bo a tšerixo ka xona a
hwetsa e le xona a fihla lapa. A re xo
yena o re fefeyo, feye, ka lapeng la batho
a se re mma o rile ke di tšwa maxabeng.
ngwanabo a Hoxa a latela wa sexole. ba fihla
xo wo mongwe ba hwetsa e le xona a tsola.
A fihla a re: O re tso tsôlô, tsolo ka ma-
lapeng a batho a Bere mma o rile ke di
tšwa maxabeng. Le yena a latela ngwane
nyana wola wa sexole. ba sepela ba hwetsa
o mongwe e le xona a šila. A re xo yena
o re šišilo šilo ka malapeng a batho, a Be
re mma o rile ke di tšwa maxabeng.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

63

Le yena a hoxela xo šila a balatela. ba
fihla xo wa ma felêlo, ba hwetsa e le xona
a hlaxola ka hše-mong. A re o re hla hlaxo
hlaxo ka hše-mong ya batho, a se re mma
o rite ke ditšwa maxabeng. Le yena a ho
xela xo hlaxola a balatela, ba xomela xae.
ba fihla ~~ba dula~~ ka lapeng la mma bona. Ba
botšiša ngwanenyana wa sexole. A ba botšiša
xo re mmaxe o morofile a re le leto la
hkope. Ba thoma xo botšiša kamoka. Le xona a
ba botšiša xo re ~~leutšwa~~ maxabeng. Ba e ma
ba kitima ba fihla. ba ya dihla reng mo
mma bona a ba remilexo xona. Omongwe
le o mongwe a tseba mo a bexo a
dutše xo xona. Mosadi wola a šala a
se na ngwana. A swana le xa pele, ya
buša ya ba nyopa.

ya ba sa mosela wa setifa

S. 655 (6)*

K34/83

E Rampala.

Book 2

P 34-73.

655

K34/83

64

Banenyana ba ya dithwelling

Xo be xo na le banenyana ba re re ya
dithwelling, ba fihla ba dutela xo ralo ka, le
xo sa bala la le sekxwa sohlo. Ba rile ba
sa le betše le tša tši la dikela. Ba thoma xo
tšoxa ba sa tsebe xo re na ba ha ya kae.
ba sepela ba sa bone le tsela, ba borra
mollo o tuka kxole le bona. Ba hwetsša e
le makxema, ba fihla ba dula le wona.
Xo sa sa ba rile ba sa dutše xwa tšwela
nonyana ye botse, ye kxolo, ya fihla dula
fa se ya re xo bona namelang, xo dimo xa ka
ba ba nywe le tsene ka dipheong tšaka.
ba dira byalo ka taêlo ya nonyana. Makxema
a fihla, nonyana ya fofa ka bona ya
lekele tša wo mongwe. Makxema a latela
nonyana, ya limelela le sekxwa. ya fihla
ya dula mo batho ba tsolang melora. Mma
xe nkhwekhwane a fihla a e hwetsša e
dutše tšaleng, a e tšela ka melora. ya
tšento ye e nyakang mo? e bona bana

S.655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

65

ba rena ba timetše, nonyana ya batho
ya e lloša melora, ya hloxa ya dula Kxotung
ya mošate, ya botša Kxoši xore ba a le ma-
xoxo. Ba a a la, ya ntša banenyana ya
šadiša nkhwekhwane. Kxoši ya e fa Kxomio
ba dira monyana o moxolo. E rile xe e fofa
ya ya xodimo-dimo, ya fihla ya Lesa nkhwe
khwane a wela fase. A hwa. Mmaxe a
thoma xolla, nonyane yona ya ba xe e ile
le naxa.

Mokekolo le ngwanenyana.

Kxale xobe xona le ngwanenyana a
tšerwe, b be a sa tsebe xore na o tšeri
ke mang. Mokekolo a moiša bo xadi. Moke-
kolo a boa, ngwanenyana a šala boxadi. tša
tši le le ngwe a botšiša mmaxe lesoxana
xore na monna wa xaxe o ile kae? Mmaxe
lesoxana a re o xona. tšatši le le ngwe ba
ya mašemong. ngwanenyana a re ke lebetš
Peu. A hwetša hloxwana e bina bina lapeng!

S 655 (5)

K 34/83 E Rampola.

Book 2.

P 34-73.

655

K 34/83

66

a tšeya peu a ya mašemong. Mmaxe
 lesoxana a re o lla hwetsa ngwanenyana
 a bone dilo tša Karitsa tši le le ngwe le xape
 a re ke lebetšē peu. A hwetsa hloxwana
 e bina bina le xape. A tšeya peu a ya mašemong.
 ba rite xo boya mašemong ngwane
 nyama a ya xaxabo. ba xa bo ba fihla ba
 mo fa ditšupa tše tharo. ba xa bo ba mmo
 tša xo re a betha hloxana xa raro. ba ya
 mašemong le mmaxe lesoxana. Ngwanenyana
 a re ke lebetšē peu. A hwetsa hloxwana e
 bina bina. A fihla a e betha ka ditšupa
 tše tharo, xawa tšwa lesoxana le lebotse. lesoxana
 na le la la sepela la ya xo somangwanenya
 na wola a ba le ngwana. A betexa ngwana
 ba hloxwana. A botša mmaxe lesoxana a re
 ngwana wo xa se wo motse. ngwanenya
 na a ya xa xabo.

ba
 ya sa mosela wa seripa,

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

67

Mosadi Le ngwana

Kxale xo be xona le mosadi a na le ngwana
a fihla a morekêla Lešila Le Lebotse kudu
a re xe le xo swanela o hla ya xa ko-
kwaxe. Ngwanenyana a ya xa kokwaxe.
O tile xe a le tseleng a bona dipolomoi
xwa hla thšwene, ya re xo yena o ya ka
e. Ngwanenyana a re ke ya xa koko.
Thšwene ya kitimela pele, ya fihla xa ko
kwa ngwanenyana. Ngwanenyana o tile
xe a tsena ka xae a hwetsa kokwaxe a
se xona. A hwetsa thšwene e a pere dikôbô
tša kokwa ngwanenyana, a dutše xo dimo xa
mpetso. A re na koko nkane o na le molomo
o moxolo? thšwene ya re ke wa xo xoja. A re
koko nkane o na le dišebe tše diKxolo?
Thšwene ya re ke hla xo kwa. Ngwanenya
na a kwa Belego se rema. a ya xo ye-
na a hwetsa e le papaxe
yasa mosela wa setipya.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2

P 34-73.

655

68

K34/83

Mosadi le ngwana le Monna

Kxale xobe xona le mosadi le monna. byale
ba bo monna e le buloi. Mosadi a tere
xo ya xo e tela. Mathapama a tla a bo-
tša mimaxe le Monna waxaxe. Xosasa a
tso xa a ya pea tše. ba re xo monna mo-
felesetše, Monna a mofelesetsä. ba re xo fihla
xa re xa naha monna a šatoka phiri. Monna
a re ngou? mosadi a e fa boxobe. Mosadi
a re ~~ba rite xe ba sa rate xo phêle-~~
~~setsä ba naha phiri.~~ ya re ngou a e fa
boxobe bola kamoka. Mosadi a hlaba mokxo
ši, batho ba ha. Monna a koyela xae, byale
& se phiri e le motho.

dinyêpó

- 1, Rangwane o kxile meetse xona byale, byale o tša
le tše xa ke sa monna
ke nose
- 2, Mosadi wa kxosi a hloxa di naha di alta
ke koloi
- 3, Mošimanyana wešo o thlometše thoka le tere
ke sefela.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela

Book 2.

P 34-73

655

K34/83

69

Tau le mmutla

Ka tsatsi le le ngwe mmutla o rile xe o
ye tsoma wa xahlana le tau. Tau ya re xo
mmutla ke ya xo ja? Mmutla wa re o se ke
wa ntja yakxolo. Ke tla xo ruta maano. Tsa
ye e pa molete, tau ya tsena ka xate ya
šina meno. Mmutla wa ba wa a xa lešaka.
Mmutla wa hoxa wa fihla wa bitsa diphoofofo
wa re HETENKE HETENKE maphoofolo wot hle.
Helenke meno a midile, Helenke a medile faje.
diphoofofo kamoka tsa tla tsa tsena ka šakereng
Mmutla wa tswalela le soro, tau ya thšwa ka
moeteng wa botajja diphoofofo kamoka. Ka tsa
tsi le le ngwe tau le mmutla tsa thoma xo
a xa tlo. Di rile xe dit thoma xo xulela, tau ya
re xo mmutla wena o swanetše xo namela
ka xodimo, xobane wena o wo monangyane
Mmutla wa namela xodimo, wa thoma xo
re xe o le kwa xodimo. wa re phikolaphikolo
wa wa fase. Tau byate yona ya namela
ka xodimo. Mmutla wona o be o dutše ka

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

70

K34/83

moraleng, o ntše o kxohleletsā mollo. xe ba
apeile dinama. Mmutla o tile xe o tuleta
wa tšeya se phikiri ya ko kotela Tau mose
le, Tau ya re xe e kwa bohloko ya re, Mmutla
o ntirang? Mmutla wa re ke xo tuna dinta.
di tile xe dis sa tuleta, Mmutla wa foloxa wa
tšeya nama ya xo nona wa re ya kxolo. ke je
ye? Tau ya re ci o wa. Mmutla ya tšeya ya xo ota
Tau ya re e je. Mmutla ga e bea ya tšeya ya
xo nona ya eja. Tau ya foloxa ya lepelela ka
ntlong, Mmutla wa tšeya molamo ya bolaya
Tau. Mmutla uja ja dinama ka moka wa difetsa
ya basa mosela wa seripa

Mosadi.

xobe xona le Mosadi le babo ele badidi.
Matšiboa xwa ha phiri. Monna a tswa ka
moraleng uja ya xo phiri, ya re na o nyaka
eng. phiri ya re ke nyaka ngwana wa xaxa
Monna a re na o mo isa ka e. phiri ya
re ke ya monyaka, Monna a re ka o a

S. 655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73

655

71

K34/83

xile ka e[?] ya re xo monna wena mphe ngwa
na wa xa xo wo[?] wena o Ha huma, papa xe
ngwana a dumela. papa xe a fihla a botša
Mmaxe ngwana. phiri yela ya boa le xape. ba
bitsa ngwanenyana a ya xo phiri. Ngwanenyana
na a dumela. phiri ya a wala ngwanenyana.
ba fihla xa xa bo phiri. Ngwanenyana a hwetsa
ntlo ya phiri e le ye botse kudu. phiri ya Hoxe
la ngwanenyana ya ya thabeng. Phiri ya re
xo ngwanenyana xe o nyaka xo ja o letse thšipya
na. phiri ye yona e be e sa robale xae, e be
e robala thabeng xe a ro betse ngwanenyana wo
mantšibod xo tsena ngwana wa kxosi katta
ntlong. phiri e re xe e Ha ntlong ya yona
ngwanenyana a re ke letse ke se ke robale. phiri
ya re ye Ha monna motho wa xona. Mantši
boa a re xe a ro betse xwa Ha ngwana
wa kxosi. ngwanenyana a Ha a botša phiri
a re xa ke robale. A re na le ma mohl
o be a sa Hile na? ngwanenyana a re Eng.

S.655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 2.

P 34-73.

655

K34/83

72

phiri ya re re ha mmôna ngwanenyana a
re ke nyaka xo ya xae? phiri ya re o se ke
wa botsa bo-mmaxo dilo tse re xo diyang
tsona ngwanenyana a damela ngwanenyana a
ya xae. Xe a fihla xae a humana ba bo ba hu
mike kudu bya le ka phiri ngwanenyana a
re xe a fihla xae, a re nna kwa xa ke e phiri
ne ke lala ke tse tsetela ke batho. ngwanenya
na a sesa ya xae xabo se phiri. ka tsa tsi le
le ngwe phiri ya ha. xa xabo ngwanenyana.
ba bo ngwanenyana ba botsa phiri ba re, ngwa
nenyana wo re xa ke e ke ke ke lala ke tse
tsetela ke batho. phiri yela ya boela le ngwane
nyana xae. ngwanenyana o rile xe a fihla ntlong
a hwetsa phiri e na le mosadi o mongwe. phiri
ya botsisa ngwanenyana ya re na o rile ng xe
o fihla xae ngwanenyana a tseya le bone a fi
hla a bonexa wola o moswa. phiri yela ya thlola
ngwanenyana wola. ngwanenyana wola alla.
O rile xe a dutse a bona ntlo yela e sexona
le batho ba sexona. ngwanenyana a re ke ya

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampala.

Book 2

P 34-73.

655

K34/83

73

ba latela a seke a ba swara. ngwanenya
na a sepela a botšiša metseng xo re na a se
le bone phiri e feta le mosadi? batho ba re
ba fitile. ngwanenyanana a feta. A fihla motse
ng wo mongwe, le xona ba re ba fitile. ba
mošopiša ba re ba sobeletše ka ko wa xa nimo
to, ngwanenyanana a fihla a ba humana ba
a xite ntlo. ngwanenyanana a fihla a dula ka
ntle. phiri le xo modumediša ya se ke ya modu
mediša. phiri ~~ya se~~ xo ngwanenyanana wo a tla
hlatswa xempe. ye ya ka ke tla monywala,
e be e na le di ka ntle. Mosadi wo moswa a
tšeya kobo yela ~~a e~~ hlatswa. ya mopalela ya
seke ya Hoxa. Mosadi wa pele a e tšeya a
e hlatswa, A e hoša manyêla. phiri ya tšela
Mosadi wo moswa ya tšeya wa pele.

dinyepo.

1. Ka betha mphe di a ba a Holo thlo bana
ke mabele xe o a feta.
2. Se xwetla xwetla mmotse o lee fela.
ke pula.

S 655^{*}
(5)

K 34/83.
Book 3.
P 74-90^{*}

TEACHER. EZEKIEL RAMPOLA.
BOLOMON MASABA
TRIBAL SCHOOL
Private Bag.
PIETERSBURG.

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampola

Book 3*

P. 74 - 90*

655 (5) K34/83 8/83 74
E. Rampola

Nkwamenyana o tšerwe xa Takxadiaxe

E be xona le nkwame o mongwe bare o tšerwe xa Takxadiaxe, byale yena a xana ba no mosokeletsā, a ba a dumela

Xo ile ka moraxo bare o ya boxadi a twala dikobo tša xaxa a sepela, a fihla a ba mathabela ya e ba le thabo le lexolo, xo tile tšatši le le nqwe a thoma xo belaela a re na xe bare ke tšerwe xa Takxadi na moxatsaka yena o kae, a no homda feela a ntšō a sa thakxale.

Xo tile ka tšatši le le nqwe ba ya mašemong le Takxadiaxe a napa a re na bo xobe bona ke thš la, Takxadi a e hlwa a re thšola boxobe kaxakala le meetse a xo hlapa o a bēge o yale le xoxo ka ntlong o thšele nafsiki moxswaneng xomme o di beye botse ka ntlong o ke xore na yena o kae.

Aowa a ya mašemong ba ile xo fihla mašemong xe ba sa lenarlemā a re jga kua ke floxe tukwane yaka xae ke yo etse Takxadiaxe a re o se ke wa ya ota no e hu

S. 655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 3*

P. 74-90*

655

K34/83

75

manana, a xana, a re ke ya ya, a Sepela a
kitima a re ke yo bona, xore na ke thšo
lela eng.

A Sepela a re xola a e ha kxa
udwinyana a bona mmutha o kwara-kwara
ya, o etšwa ka xae o opela ore, Hene, Hene
ne motswalaka xa xšo ara batho motswa-
alaka re ja mmuteeli motswalaka, o ntše o
re kwara-kwara o e ya ka lešake ng o
sa opela, o sa mmone.

A re re bare ke
tšerwe bara re ke tšerwe ke mmutha.
mmutha o la wa mona wa thšaba, a tšerwa
ka xae a ya ka ntlong a bona xore ntše
o eja a napa a xwala di'koko a sepela:

Rakxadiaxe mašernong ore motho oreng
a sa boye^a ba xa se a bona mmutha, a ho
xa a ya xae, xe a fihla a hwetša motho
a Sepetše.

Ngwanenyana xe a fihla xae a
re mma, xe le re ke tšerwe xa rakxadi le
ya xola ke tšerwe ke mmutha a Saiya.
ke yeo ya mosela seripa.

S.655 (6)* K34/83 E Rampela.

Book 3*

P. 74-90*

655

K34/83

76

banenyana ba ya kxongeng.

Banenyana ba motse ba hoxa bare re ya
 kxongeng. ba baxolo le ba banyane, ba sepeki
 ba ya kxole-kole moxosayeng batho,
 bafitla ba rwalela ba ile xe ba sa rwa
 le la ~~o monyane a bona~~ noxa e kxolo, are
 hce lena noxa see, bare e kae are e hang
 keio ba ya ba e bona etse noxa yela ya
 doo bašata ka nthaxo entše e opela ere;
 bale kxakxathole, bale kxakxathole jona ba
 mpone kxongeng, xa ke ke bonwa banenya
 na bare byale xona a yeng xae ba sepeka
 bare re a ešiya ba cloobana entše e tupi
 nya Lerole. moxixo xa bona ba ba bafitl
 kxauksi le xae ba hlabi mokxoši o moxolo
 batho batšwa banna batšwa ka marumo.
 Leka dilepe, bare re ya e phapha ka selepe
 e sete e ehwa bare re e hlabi etsox
 Xwatla mošimanyana o monyane are
 Le raloša selo lena xa le e khibekudu,
 a tšeya selepe a ere hloxo ye, phšaa. ya
 nanyaa ya ehwa, batho bona e kšile e ba
 lapiditše, yena a fiwa kxomo.
 xa mošela se ripa.

S.655 (5)*

K34/83

E Kampela.

Book 3*

P. 74-90*

655

K34/83

77

Nqwamenyana le mosimanyana

Nqwamenyana yo le mosimanyana yo e be
ele bina ba motho byale monyama yo e be
e le yo mobotse kudu, byale e be ba diša
bohle,

Xo ile ka tšatši le lengwe ba le xodiša ma-
širane are ke ya xo rata, nqwamenyana are
o ka nana ware o ya nthata o ntse ole nqu
anešo, mosimane are a xo naitaba nqwa
menyana a xana, ba ya xae

Ka tšatši le lengwe xe ba ya xodiša antše
a mošetše nthaxo, nqwamenyana a xana are
xo yena xe o xana ke xo lokela ka mo mo
leteng, nqwamenyana are a xona taja
oka no ntse tšā, a tšeya nqwamenya
na ola a mošetša ka moleteng a sepeh
a ya xae, ba nmaxe bare na mokxadi
ba o kae are na mokxadi a ke tse
mo aileng xona ka xobane o tlaxile xo
nna e sale mo se xae ba mmutsiša
batlonyo yena xosasa xe a e ya xodiša
a ya mola moleteng, are na le xona bya
le o sa xanana mokxadi are? Ke saxa

S.655 (6)* K34/83 E Rampala.

Book 3*

P. 74-90*

655 K34/83 78

are xe o Sa xana xona o ka setšwe-ka
mowe moleteeng, a sepela a ya xo xongu,
xo dišai xona.

Monna yo mongwe o be a ilo
yena, are xe are ke re ké-ké a kwa mo
tho alla Kxaušsi le yena moleteeng are
na o motho ya, are e ke motho a ya xo
yena a mmona ale ka moleteeng a yo
yena thata e k telele a e fakela ka m
leteeng are sware a ye swara monn
a e xoxa a monšai, are na o ile byang
ka moleteeng a mmošša ka mokxwa wo
mošimane a mokoššeng ka xona mon
na a moišša xae.

xe a fihla xae a ba anxela ditaba ka
ka moka, ba xoxa mošimane yola bare
o ka se sayi naye xocišša

Si Sio Sa mo Sela Siripa.

thebudi weša.

E le batho, monna le mosadi bana le moši-
manyana le ngwanenyana e le nkhwekh
wane mmaxe a hwa, papa bona a tšeya
mosadi o mongwe, mosadi a ba le ngwana

S. 655 (5)*

K34/83

E Rampala.

Book 3*

P. 74 - 90*

655

K34/83 79

wa mošimane, le ma la xaxwe e le ma
šiba, mošadi aye xo papaxe thebudi,
nkhwekhwane ngwanabo thebudi a baki
a, ba bea dilo setulong sa xaxwe, E kw
a thšiwanyana ya mma yona, a fihla a se
ke a dula setulong sa xaxwe, a kxoro
metsa mašiba setulong sa xaxwe. mma
xe mašiba aye na thebudi a di yang,
papaxe aye thebudi dula madulong a
xaxo, thebudi aye madulo xa a na mony
mašiba a lla, bare xo sasa ba bea borok
ba xaxwe le maswana a letee, nkhwekhw
ane aye a satla krojana le. dikomo aye
thebudi weso thebudi borobe o boje
mafsi o se a je, aye ekwa thšiwanyana
ya mma yona. a fihla a tse a borobe.
bare na thebudi o yeng o tloxele mafsi
aye mmane ma xa ke nyake mašwa
na. nka re xe ke sa nyake mašwana
la ntšokelets'a na, bare re tla tla re
mokxama thapama, ngwana, aye
thebudi weso thebudi marobalo se
ro Dale,

S.655 (5)*

K34/83

E Rampola

Book 3*

P. 74 - 90*

655

K34/83

80

are pheta se. apare, bošexo a.e apeša
 mašiba, bošexo ba tšwa ba ya ba pho
 phola ka marobaleng a thebudi ba kxer
 ma ngwana wa bona, e be bare ke
 thebudi, xo sa sa thebudi a tsoxa bare
 na thebudi mašiba o kae, a re a nke
 o sa robetše na, thebudi na mašiba
 o kae, a thoma xolla, bare joo re bo
 laile ngwana rena, o tla tšeya le humo
 bare xo sa sa re tla re sepela o ya tše
 ya molope wa papaxo, ngwana are
 thebudi, wešo thebudi molope se rwa
 le, mmant a re are thebudi sepela a
 yo tšeya molope wa papaxo moeding.
 a tšeya di thoka le marumo, mmant a
 re are thebudi di thoka o iša kae, are
 na te ke at bona dilo ke tla di bolaya
 ka eng. are na thebudi motho xe a yo
 tšeya molope wa papaxe o tla tšee
 di thoka na, a na ma are boya xolla
 ya na xe, a šala thebudi moraxo, the
 budi are na mmant o ya kae, are the
 budi o se ke waya, ke tlaya.

S.655 (5)*

K34/83

E Rampela

Book 3*

p. 74-90*

655 K34/83 81

a fihla, molopeng, a re nimanane bo elai, xea
 e, a re nimanane ke tla xo betha, a re molope
 a papa malewa, a re ke re molope a pa
 pa malewa, a boša thoka, a re molope
 wa papa o ya thšaba banna, batho ba
 makala, a re molope wa papa o ya thš
 ba banna, a betha ka thoka a re mola
 pe wa papa o ya thšaba banna, e le
 xore ke papaxe a mmolaya,

Si Siba Samosela Seripa

Batho le banna

E le batho le banna, mabye ~~xe~~ le ma
 jimo, xe ba thotha ba tlaxela mabye. le le
 ngwe e le tšelana ntšela, mmarixea a hloa
 a tšiša maxobe a re tšelana motšela tla
 o tšeyo boxobe šebo ke tšo botšea mora
 keng, a re e hloa ntswana lammele lexe
 tšelana motšela, le tšimo la tla la re
 tšelana ntšela ka le ntswe le lexolo a xa
 na a re ya clinkeng tšare fiša di tšiši
 pi tšepori o di metše o seke wa re tšiši
 tšiši, a di fiša xediri hwibi a di metša a re
 tšiši a ya a re tšelana motšela

S.655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 3*

P. 74 - 90*

655

K34/83

82

a xana ngwanenyana, a clifisa xape a
dimetsa a ya are thselanantshela are
Le ntwana la mmele a buka, la mome
tša, x

xosasa xe mmaxe a isa boxobe a fika
a opela a kwa tuma, a opela a kwa xo se
na phetolo a buka a hwetša a se xo
xo saisa a ya xa xa xomajemo, a su
ere setotolo, a letša are: setitintike
setšwe sekula banrwatana le jimo la
re nke ke kwe mokxotse, la re setitint
ke setšwe sekula banrwatana a mo
re hlolo ya ka selepe ngwanenyana
a tšwa ba sepela. Sa mosela seripa.

banenyana ba va kxougeng

E le banenyana ba va kxougeng.
bana le ngwana wa kxosi le mpya
ya xa xwe badula sehla re ng ba re a
re sobaneng re ntšise manoni, ma
noni ke setha ba soba setha sa kxo
si ba mmolaiya xe. ba ya xae mpya
ya lla ya re hoo, hoo, mmapolokwane
banenyana ba le mmapolokwane

S.655 (5)*

K34/83

E Rampela.

Book 3*

p. 74-90*

655

K34/83

83

ba bolaya mpya yela ba ekxatla ka mafe
 ika ba sepela bare xe ba sepelise mpya
 ya tsoxa ya sepela kxakala le bona
 entše e opela ere hoo, hoo, mampolokwa
 ne bananyatšale mampolokwane ba
 bolale setha sa kxosi, mampolokwane
 ba e bolale xape ba e silog, ba sepela
 xe ba fihla xae mpya ya tsoxa, yare xe
 ye fihla xae ya opela yare hoo, hoo, mampolokwane
 bare Sobaneing mampolokwane
 ne ye utšhe mampolokwane mampolokwane ma
 mong ke setha mampolokwane.

xe ba fihla xae bare setha o ile xa ka
 kwaxe mpyanya thoma xo opela o mo
 ngwe are thietšang mpyanyana ye.
 ba e kwa e opela e ya mola ba ma
 olaetšeng xana, Kxosi ya sepela le mpya
 ya ye e ba ntšatla-hxatla, ya bontš
 cikxosi setha ba tšea bananyana ba ba
bolaya Sanaola Siripa

S. 655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 3*

P. 74 - 90*

655

K34/83

84

banenyama le mošimanyama

E ne ele banenyama ba e ya kxongeng ba
Hoxi, ba sepela bafihla tseleng ba ope
la xa dirile lešaha, ba ile ba sa opela ba
bona mošimane yo mobotse = botse, aon t₄
opela nae ele ~~3~~ thakxa se sešišang le
xona ele yo mo botse kucluy.

Ba ile ba sa bina mošimane aye kea
sepela bare mošimane o mobotse wo, le xona
a Kxona xo bina ka mokwari wo, re swame
tše xo sepela nae, ba sepela nae ba ntše
ba tsamma ba opela, e le xore xa se motho
ke tau.

Bafihla xa xabo ba hwelša batho,
ke batho mošexare, bošexo ke ditau. A
owa ba bathabela e le xore ba re re bo
ne dinamo bathabile ka dipelong,
mošexame ba hlwa ba ilo tsoma xoša
le kanyama ka xae, bošexo xo binwe.
koša bare i- mona yola rannašoboh
la, le tše le minoya maxetle ng a xo
bucalo, e le xore xona mouwe batse
ka alee ka otee ~~xona~~ xo ile ka

S. 655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 3*

p. 74-90*

655

K34/83 85

ts'atš'i le lengwe nqwana o moingwe o
 mo nyenyane xo bona are na le ya bona
 xore xo ya fela mona, bare xo yena hoxa mo
 wena o bolelang, humula maithapana
 batho ditau ba boye ba apoa etinama ba
 ja banya košeng, bale ba batšea ka ote
 ka ote.*

xosasa ka ts'atšela xo tsomna, banyana
 bare ke mite le ya bona na e yang
 ka mafuri, le ha bona dihloxe tšabo
 motete le bo motete, baya, batšwetš'i
 dihloxe tš'e ditš'iš'i, bare le na are sepe
 leng, nqwamenyana ya moingwe are
 ke ha le bonthša tšela, ya paxa dike
 bo tš'a tau elara tšea lethšoba la xore
 are ariyeng, ba sepela ba gšela
 bai-mouma yola xama, šobohla, le tš'e
 le mmoya maxetšeng a x'e byalo.

tau e la ya fihla xae a huetsa xose
 na motho, batho ba sepetš'e, a hoxa a tš'e
 toxa tau ya se saba moš'i, nane yola yo
 mobetše, a hoxa ka lebelo le le xolo a wala
 fela e le tau ya matšebi tšebe, va babona

S. 655 (6)*

K34/83

E Rampela.

Book 3*

p. 74-90*

655

K34/83, 86

ya Hoxa ka lebelo le lexolo ngwanenya
na antse a opela e e, betha ka letšoba,
bona wantše ba swere koša.

Waditla xae banna batswe ba swere na
nimo le dilope ba e bolaya xomme betha
ba kyu xe ba bona banna ba bona xom
me ba bangwe balle xe ba bona basa

Wae sa mo selasela.

Masilo o ya boxwe.

Xo 'e xona le mošimane o mongwe
bare ke masilo. O be a tšere kxole le
xae. Ka tšatši le lengwe a re xe ba
bo a re ke ya boxweng xo yo bona
mosadi. Xomme babo bare xe o se-
pela o re xe o g silha tseleng o bo-
na mabilo, o seke ware xe o yaja wa
lahla dithapo fase, o fakele ka mokotleng

Masilo o tle xe a le motseleng a
ja mabilo. 'mme a lahla dithapo. O tle xe
a sepela a kwa diepela dire: pipidi pipidi
pipidi pipidi ke ya le wena boxweng, Masilo
ngwanešo ke ya le wena boxwena.

S.655 (5)*

K34/83

E Rampela.

87

655

K34/83

byale ~~ba~~ a thoma...xo ma kala
a re bešo ~~bare~~ barile xanna bare
o re xaja mabila o fakele moko tlang
ma kare xa ke nyake dithapo ka
ma baking yaka. byale dilo diya
n kopela. a di tšeya a di šila ka
mafsika, a sepela. o rile xe a le
tseleng a kwa diopela xape koša
na yela a no fela a di šila bja
lo.

Mašilo o rile xe a di pya
tšile tša thoma xape. o rile xe a le
ka xae a kwa dire Mašilo o rena
o re ja o re thima: Mašilo o reng
o re ja o re thima. Banenyana ba
re xo yena baba masadi bare mo-
khonyethu o bolela le dilo tšeding-
we. dire mašilo o reng o re thima
empa rena a redibone. Mokekolo a
tloxa a ya a kwa di nalo. a re xe
yena tšeya tšeno. Mašilo a ba xo
na xe a thladilwe, a kxota dikxomo aya
xae mmaxe a re ke xobuchitše.

S.655 (6)

K34/83 n Rampala.

Book 3*

P. 74-90*

655 K34/83 88

Nqwanenenyana are ke a lwala.

E be e le nqwanenenyana are ke a lwala, are
xola babō ba ile mašemonang a šale a a
pea ting, a nannie a jē a xoba a ija ntha
pama mipyā e yo hlakametša bommaxe ke
ba ešwa mašemonang, nime e opele ere
hōō, hōō lena bodimpyā, lena bodimpyā
le xobane nni, re xoba thšei-thei wešo
o apele ting maxexareⁿ thatha yiwā a
topa a kwametša. Sa niozela seripa,
Mašilo le mašilwana.

E be e le mašilo le mašilwana, mašilo a
moxolo a betha mašilwana, a epela are
mašilo a bolale mašilwana, a mmolela
thathaxana kotšwana, ke kxaka mmalana,
thšei thšei, sa niozela seripa.

Bašimane ba babedi:

Bašimane ba kile ba diša dinku tša papa wa
bāna e le yo moxolo le yo monnyane. e nile
mosexare xe ba swerwe ke tala ya ^{monnyane} ~~moxolo~~
are to yo moxolo Sepela o yo tšea boxōbō

S. 655 (5)*

K34/83

K Kampala.

Book 3*

P. 74-90*

655

K34/83

89 ~~88~~

xae yo moxolo a sepele ovile xe a bowa a bona
moriti wa xaxwe o mošetše ka ntlaxo a lahla boxôbi
a thšaba ovile xe a fihla xo yo monnyane are
boxôbê bo kae yo moxolo a re ke bone
motho yo monnye a nthšetše ka moxaxo a
boja. yo monnyane a re šala mo bo yo
tšewa ke nna yo moxolo a šala le dinku. a
tšile xola yo monnyane a sailo-tšea boxôbê
yo moxolo a šala a rōba ^{dinku} tše a vexo a
di dišitše. a dirōba manaka le maoto, ovile xe
o monnyane a bowa xola ba ija a re nna
dinku tšaka di kxotšhe, tšile manthapama re
ba iša dinku xae ba re re a dibetha dinku
tša wa fuce. byale o monnyane a re xo
yo moxolo a re thšabê ba thšaba ba
re xe ba sepele ba bona ntlo ya lekxowa
bare re nyaka mošomo a re o xōna ba
šoma irile ka tšatši le lengwe lekxowa
la yo kweira ba šala ba apea kofi. ba
re xola o bala yo moxolo a re ke anwa
kêhêle ya mokxotamêla molamo ba thšaba ba

